



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

M. Cato Semior. Capvt XLII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

Eadem ex Græco expressa.

Antea quidem cæcitatem meam molestè ferebam, nunc autem doleo ad hoc oculorum incommodum non accessisse surditatem. Neque enim consiliorum, sententiarumque ignauiam, atque turpitudinè audièntem, quibus Pop. Romani gloria breui est interitura. Vbi vester ille omnium quotquot sunt mortalium aures peruagatus sermo? Quo iactabatis, illum Alexandrum Magnum si in Italiam venisset, cum & vos ætatis flore, & vestri parentes consiliorum vigore florent, inuictum (vt prædicabatur) hand quaquam futurum, sed aut fuga, aut certe, quod grauius est, cruore vestri imperij nomen sanciturum fuisse. Phalerata (vt apparet) verba fuère, inania veritatis, plenissima iactationis. Chaonas quippe, & Molossos perpetuam Macedonum prædam timetis, Pyrrhum exhorrescitis, qui vnum aliquem ex istis Alexandri satellitibus semper affectatus, nunc non tam Græcis suppetias ferès, quam ipse domesticos hostes fugiens, circa Italiam diffusus vagatur. Scilicet isto vobis copiarum robore pollicetur orbis imperium, quibus particulam Macedoniae seruare non valuit.

Nolite existi mare hominem, si semel placueritis a vobis recessurum, quin potius hac lenitate innumeros alios estis excitaturi, qui vobis tanquam mortalium contemptissimis insultent, cum præsertim Pyrrhus non modo post tot illatas iniurias impune abeat, sed etiam mercedem à P. R. ferat, quod vos Tarentinorum, & Samnitium fecerit ludibrium.

His addit Cicero C. Fabrium, qui est ad Pyrrhū de captiuis recuperandis missus Orator. Titum Coruncanum, quod ex Pontificum commentarijs longè ingenio valuisse videtur M. Curium, quod is Tribunus plebis interrege Appio Claud. Cæco diserto homine, comitia contra leges habente, cum de plebe consulem non accipiebat, Patres ante autores fieri coegerit: quod fuerit permagnum, nondum lege Menia lata. Licet aliquid de Marci Poplij ingenio suspicari, cui cum Coss. esset, eodemque tempore sacrificium publicum cum lana faceret, quod erat flamen Carmentalis, plebis contra Patres concitatione, & seditione nuntiata, vt erat lana amictus, ita venit in concionem, seditionemque, tum autoritate, tum oratione sedauit.

M. Corn. Cethegus.

CAPVT XLII.

M Cornelius Cethegus amplissimis honoribus functus, vt qui adolescens pontifex factus est, & Consulatum gessit bello Punico II. anno ab vrbe condita D C. cum P. Scæpronio Tuditano eloquentiæ laudibus floruit, de quo notissimi versus Ennij.

*Additur orator Cornelius suauiloquenti**Ore Cethegus Veturio collega Philoni**Filius, is dictus alijs popularibus olim**Qui cum vivebant homines, atq; aui agitabant. Flos delibatus populi, suadaque medulla.*

Vbi Cicero cum animaduertit dici oratorè, & suauiloquentem, quod suis temporibus in plerisque, non tam fuisse assentit, cui larrare potius, quam loqui videbantur. Nec satis vt hominis decus ingenium, sic ingenij ipsius lumen eloquentia, qua virum excellentem præclarè, tum illi homines florem populi esse dixerunt: & quam Deam in Periculis labris (scripsit Eupolis) sessitauisse, huius medullam Ennius Cethegum oratorem esse dixit.

M. Cato Senior.

CAPVT XLIII.

Quem virum ex Cicrone Dij boni:mittociuem, aut senatorem, aut Imperatorem: oratorem enim hoc loco querimus. Quis illo grauior in laudando: acerbior in vituperando? in sententijs arguior: in docendo, edisserendoque subtilior? Refertè sunt eius orationes amplius centum, & quinquaginta, & verbis & rebus illustribus. Licet ex ijs eligant ea, que notatione, & laude digna sunt. omnes oratorij virtutes in eis reperientur. Iam a verò origines eius, quem florem, aut quod lumen eloquentiæ non habet? Amatores huic defunt, sicuti multis iam antè sæculis, & Philisto Syracusio, & ipsi Thucididi. Antiquior quidem est eius sermo, & quædam horridiora verba habet, ita enim tum loquebantur. Id muta, quid tum ille non potuit, & adde numeros, & aptior sit oratio: ipsa verba compone, & quasi coagmenta, quod ne Græci quidem veteres factitauerunt, iam neminem antepones Catoni. b Ornari oratione Græci putant, si verborum immutationibus vtantur; quos appellant *ρῥῶρες* & sententiarum.

rum, orationisque formis, quas vocant σχήματα. Non verisimile est quam sit in utroque genere creber, & distinctus Cato: & id quidem licet ex ijs, quae supersunt fragmentis agnosce- re. Quae grauitas in eius oratione apud Liviū (quam nos suo loco reddemus) quis spiritus in Apophtegmatis? cum inuectus in Pop. Ro. prodigalitatē, & ignauiam dixit.

(Quam difficile est, verba facere ventri aures non habenti.) (Et illud) (omnes viri vxoribus imperant, nos omnibus viris, nobis vxores.) Quid cum censuram petens inter blandientes populo competitorēs vnum verbum effatus, (Quirites eligite me, vobis opus est scuro medico, & magna purgatione.) Non poterat hic animus non esse aptum eloquentiae solum. Cum Catone fuerunt grandiores natu (C. Flaminius. C. Varro. Q. Maximus, Quintus Metellus, P. Lentulus, P. Crassus, &c.

N. N.

a Accuratissimum hoc opus fuisse testatur, Dion. Halicarnass. Criticus πόριός τε κἀτω ὁ τὰς γυναιλογίας τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεων ἐπιμαλίστα σωμαγωγῶν, sed hoc ad illud dem potius historia, quam eloquentia. b. Ideo, dicitur à plerisque Demosthenes τῶν κἀτωνι πολλὴ μὲν ἀπὸ τοῦ λόγου δύναμις ἔφετο, ἔξ ἑωμάων αὐτῶν οἱ πολλοὶ Διμοδίην προηγόρευον.

Q. Fabius Pictor.

CAPVT XLIII.

QVINTUS Fabius Pictor inter eloquentes à Cicerone numeratur in Bruto, fuit & iuris, & literarum, & antiquitatis bene peritus. Hic ipse est Historicus, siue Annalium scriptor Romanorum, omnium historiae conditorū antiquissimus, quem Cinæus, Calphurnius, Dionysius, Liviū, ceterique alij in multis sequuti sunt, eoque etiam subinde illum in suis operibus citant.

a Liviū testimonijs saepe vitatur Dionys. Halicarnassensis. & antiquissimum, atque accuratiss. scriptorem nominat.

C. Laelius, & P. Africanus.

CAPVT XLIV.

CAIUS Laelius, & P. Africanus fuerunt imprimis eloquentes; quorum extabant

Ciceronis temporibus orationes, ex quibus existimari de ingenijs oratorum potest. Et quanquam ea fuit opinio, vt plurimum tribueretur ambobus, dicendi tamen laus est in Laelio illustrior. At oratio Laelii de collegis non est melior, quam de multis, quam volēs Scipionis: non quod illa Laelii quicquam sit dulcius, aut quod de religione dici possit augustius, sed tamen multo horridior, & vetustior ille, quam Scipio: & cum sint in dicendo varia voluntates, delectare magis antiquitate videtur & lubenter verbis, etiam vti paulò magis praeis Laelius. (Sed est mos hominum, vt nolint eundem pluribus rebus excellere.) Nam vt ex bellica laude aspirare ad Africanum nemo potest, in qua ipsa egregium Viriati bello reperimus fuisse Laelium, sic ingenij literatum, eloquentia, sapientiae denique, etsi vtrique primas, priores tamen libenter deserunt Laelio. Haec Cice- ro. Ceterum P. Scipionis, quo eminentior Scipionis fortuna, & excellior animus, sic etiam illustrior eloquentia visa est: Accedebat maiestas vultu, & admiraculum vsque magna, vt cuius aspectu scui latrones in villa Linterriana cum offe- maestas.

Ciceronis de eloquentia Scipionis, & Laelii iudicium.

dissent, tanquam Deum coluerunt. Nam postes Ianuae, velut religiosissimam aram, sanctū- quetemplum venerati, cupide Scipionis dex- tram apprehenderunt, ac diu osculati positae ante vestibulum donis, quae Deorum immortalium numini consecrari solent, laeti quia Scipionem vidisse contrigisset, ad lares proprios reuerterunt. Quid hoc fructu ma- icstas excelsius? quid etiam iucundius? hostis iram admiratione sui placavit: spectaculo praesentiae suae latronum gestientes oculos obstupescit. Delapsa caelo sidera hominibus, si se offerant venerationis amplius non recipient. Quid cum M. Nanius Tribunus plebis accusaret eum ad populum, qua oratione respondit. Memoria (inquit) Quirites

Valer. Maxim. l. i.

repeto diem esse hodiernum, quo Annibalem Poenum imperio nostro, inimicissimum magno imperio vici in terra Africa, pacemque & victoriam vobis peperit insperabilem. Non igitur sumus aduersus Deos ingrati, & censo relinquamus nebulonem hunc, eamque nunc protinus Ioui optimo max. gratulatum.) Id cum dixisset auertit, & ire in Capitolium coepit, tum concio vniuersa, quae ad sententiam de Scipione feren am venerat, relicto Tubano Scipionem in Capitolium comitata: atque inde ad aedes eius cum sati-

Gell. no. Aium Atti. car. l. 5. c. 18.

D tia,